

**DANSKE
GYMNASIER**

Ny Vestergade 13, st.
1471 København K

Danskegymnasier.dk
mail@danskegymnasier.dk

+45 3318 8260

Børne- og Undervisningsministeriet

S. 1
14. september 2021

Høring vedr. udskydelse af solnedgangsklausul, afskaffelse af ventelister, begrænse mulighed for institutionsskift og etablering af tilskudsloft for elever på private gymnasier

Danske Gymnasier
D +45 3318 8260
mail@danskegymnasier.dk

Danske Gymnasier har den 17. august 2021 modtaget høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., lov om de gymnasiale uddannelser og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser (Udskydelse af solnedgangsklausul, afskaffelse af ventelister, begrænse mulighed for institutionsskift og etablering af tilskudsloft for elever på private gymnasier).

Lovudkastet udmønter elementer af aftale af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser. Helt overordnet tager Danske Gymnasier meget positivt imod, at der i juni blev lavet en politisk aftale om en ny elevfordelingsmodel og nye regler for kapacitetsstyring med henblik på at løse de udfordringer knyttet til polarisering og faldende ungdomsårgange, som gymnasierne står over for de kommende år.

Danske Gymnasier vil i dette høringssvar fremføre en række bemærkninger til de fire dele af lovudkastet vedrørende hhv. solnedgangsklausul, afskaffelse af ventelister, begrænsning af institutionsskift samt tilskudsloft på private gymnasier.

Solnedgangsklausul

Det er positivt, at der er politisk vilje til at afhjælpe udfordringer på allerede udfordrede institutioner indtil den samlede elevfordelingsmodel kan implementeres i 2023/24, om end vi ikke

forventer, at forlængelsen af solnedgangsklausulen i sin nuværende form vil blive anvendt i større omfang. Muligheden for lokale elevfordelingsregler har været anvendt i Aarhus, men har vist sig hverken at kunne afhjælpe de problemer, der ses i Odense eller i København knyttet til polarisering, og ej heller i de mere tyndtbefolkede områder i Danmark, hvor en faldende demografi har udfordret gymnasierne. Danske Gymnasier ønsker derfor endnu en gang at påpege nødvendigheden af, at muligheden for at fastsætte lokale elevfordelingsregler også skal kunne anvendes i områder, hvor en kritisk elevmasse er en konsekvens af den demografiske udvikling.

S. 2
14. september
2021

Netop fordi det de seneste år, hvor det har været muligt at fastsætte lokale elevfordelingsregler, har vist sig, at reglerne ikke kunne anvendes i bl.a. København, hvor der især på vestegnen fortsat er gymnasier, der oplever faldende søgning og en mere skæv elevsammensætning på grund af stigende polarisering, og aftalen om elevfordeling ikke indeholder andre elementer, der kan hjælpe disse gymnasier indtil den samlede elevfordelingsmodel er implementeret i 2023/24, opfordrer Danske Gymnasier til, at der gives en økonomisk kompensation til hver af disse gymnasier på 650.000 kr. svarende til et ekstra årsværk per institution til brug i skoleåret 2021/22. Kompensationen kan eksempelvis gå til mentorordning for frafaldstruede elever, psykologhjælp, tolærerordninger, forlænget skoletid (alt arbejde inkl. lektier og opgaver laves på skolen med lærerhjælp), introophold med fokus på at få klasserne til at fungere socialt, ekstra brug af læsevejledning og matematikvejledning mv. Alt i alt initiativer, der modsvarer den ekstraordinære faglige, pædagogiske og/eller sociale indsats, gymnasierne er nødt til at yde.

Afskaffelse af ventelister

Det fremgår af lovudkastet, at der i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. (AGV) indsættes et eksplicit forbud for institutionerne mod at oprette ventelister for ansøgere, herunder elever på andre gymnasiale institutioner, der ikke er blevet optaget eller har fået reserveret plads på institutionen, med henblik på efterfølgende tildeling af plads.

Danske Gymnasier finder det problematisk, at det ikke fremgår af lovudkastet, at samme forbud vil blive indskrevet i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse (IEU), der omfatter de erhvervsgymnasiale uddannelser. Dette mener foreningen er grundlæggende nødvendigt for at almengymnasiale og erhvervsgymnasiale uddannelser kan operere på lige vilkår inden for rammerne af den nye aftale om elevfordeling.

Danske Gymnasier er bevidste om, at optagelsesbekendtgørelsen, der i dag giver mulighed for, at almengymnasiale institutioner kan oprette ventelister, jf. § 27, alene regulerer ventelister på almengymnasiale uddannelser, fordi erhvervsgymnasiale uddannelser ikke før har været omfattet af regler om kapacitetsstyring og elevfordeling, men det må ikke medføre, at der ikke fremover foretages regulering på det erhvervsgymnasiale område. Særligt ikke når det gælder forhold, der relaterer sig til Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser.

Såfremt de erhvervsgymnasiale uddannelser ikke reguleres tilsvarende de almengymnasiale uddannelser, vil erhvervsgymnasiale uddannelser eksempelvis kunne optage ansøgere, som er blevet optaget på eller har fået reserveret plads på en mindre populær almengymnasial institution, og derved udhule naboinstitutionens muligheder for at skabe og fastholde et fagligt og økonomisk bæredygtigt tilbud, som det også fremgår af lovbemærkningerne. Dette vil endvidere også kunne gøre sig gældende, når den samlede elevfordelingsmodel implementeres, hvor erhvervsgymnasiale uddannelser får tildelt en vis overkapacitet, hvis ikke disse uddannelser reguleres på samme måde som almengymnasiale uddannelser, hvad angår ventelister. Kombinationen af overkapacitet og manglende regulering af ventelister på erhvervsgymnasiale uddannelser vil endvidere kunne gøre det endnu sværere at sikre minimumskapaciteten på både erhvervs- og almengymnasiale institutioner i tyndtbefolkede samt i oplandsområder, som den samlede elevfordelingsmodel indebærer.

Endelig fremgår det ikke af lovbemærkningerne, hvordan eller om der forventes at blive ført tilsyn med eller sanktioneres mod eventuel overtrædelse af den nye § 12 b, hvoraf det vil fremgå, at en institution ikke kan oprette ventelister. Det fremgår heller ikke, hvordan gymnasierne skal administrere, hvor mange og i hvilken rækkefølge elever kan tildeles en plads på det enkelte gymnasium i forbindelse med institutionsskift, der skyldes flytning eller trivselshensyn, når der ikke må oprettes ventelister.

Begrænsning af institutionsskift

I sammenhæng med forslaget om at afskaffe ventelister fremsættes både forslaget om at begrænse retten til at skifte institution uden tab af tid inden grundforløbets afslutning, således at elever fremover kun har ret til at skifte *uddannelse* uden tab af tid, om end skift af uddannelse også kan medføre skift af institution, og forslaget om at skift af institution kun kan ske, hvis det sker i forbindelse med flytning, hvor ansøgeren eller eleven får mere end 60 minutters transporttid fra den nye bopæl til den institution, hvor ansøgeren eller eleven har fået tildelt plads eller er

endeligt optaget, eller hvis der er problemer med ansøgerens eller elevens trivsel på den institution, hvor ansøgeren eller eleven har fået tildelt plads eller er endeligt optaget.

Danske Gymnasier bemærker til det første forslag, der handler om, at retten til at skifte institution uden tab af tid fremover vil betyde, at elever kun har ret til at skifte uddannelse uden tab af tid, understreger behovet for, at erhvervsgymnasiale uddannelser også reguleres i forhold til anvendelsen af ventelister af samme årsager som anført under ”Afskaffelse af ventelister”.

Danske Gymnasier finder det også problematisk, at elever ikke kan få lov at skifte fra én institution til en anden, hvis den institution, som eleven er optaget på, efter grundforløbet ikke kan oprette den studieretning, som eleven ønsker at gå på. Danske Gymnasier foreslår derfor, at det skal være muligt for en elev at skifte institution, hvis der på den institution, som eleven er optaget på, efter grundforløbet ikke oprettes en studieretning inden for det hovedområde, som eleven har ønsket, dog kun inden for de tre hovedområder naturvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora.

I forhold til det andet forslag, der vedrører flytninger og trivselshensyn, så mener Danske Gymnasier, at rammerne er for snævre jf. ovenstående forslag.

Foreningen noterer sig desuden, at skift i forbindelse med flytning eller af trivselshensyn skal ske efter aftale med lederen af den institution, der afgiver eleven. Samme forhold bør gøre sig gældende, hvis en elev ønsker at skifte institution, fordi der efter grundforløbet ikke oprettes en studieretning inden for det hovedområde, eleven ønsker.

Vedrørende skift, der skyldes trivselshensyn, undrer foreningen sig dog over, hvordan en leder på en afgivende institution skal kunne forholde sig til en kommende elevs trivsel på den institution, hvor eleven har fået tildelt plads, idet der med ”kommende” må forstås, at eleven endnu ikke er startet på institutionen.

Da ovenstående udgør et centralt element i forhold til at undgå elevflytninger – både nu og når den samlede elevfordelingsmodel implementeres – finder Danske Gymnasier det desuden u hensigtsmæssigt, at netop denne del, altså lovforslagets § 3 om begrænsning af mulighed for institutionsskift til de tilfælde, hvor skift skyldes mistrivsel eller flytning, ikke skal træde i kraft 1. januar 2022 som den øvrige del af lovudkastet, men at tidspunktet derimod skal kunne fastsættes af børne- og undervisningsministeren, og at det er

hensigten, at bestemmelsen først sættes i kraft efter næste folketingsvalg af respekt for de dele af gymnasieforligskredsen, som ikke har ønsket at tiltræde aftalen bag lovforslaget. Danske Gymnasier vil derfor appellere stærkt til de pågældende dele af gymnasieforligskredsen og henstille til, at de bakker op om disse ændringer med ikrafttrædelse fra 1. januar 2022.

Det er Danske Gymnasiers vurdering, at begrænsningen af institutionskift er central for at undgå u hensigtsmæssige elevflytninger, der kan modvirke intentionen om en mere balanceret elevsammensætning på både erhvervsgymnasiale og almengymnasiale institutioner, og at dette fortsat kan opnås med den tilføjelse, at en elev kan skifte institution, hvis der på den institution, som eleven er optaget på, efter grundforløbet ikke oprettes en studieretning inden for det hovedområde, som eleven har ønsket.

Tilskudsloft på private gymnasier

Lovudkastet indeholder et forslag om et tilskudsloft på private gymnasiale uddannelser med treårig stx og toårig hf, samt at børne- og undervisningsministeren ved godkendelse af nye private gymnasier skal tage stilling til, hvor mange elever skolerne kan få tilskud til.

Danske Gymnasier bakker op om forslaget, men ønsker også i denne forbindelse at understrege behovet for, at det erhvervsgymnasiale område reguleres på samme måde som det almengymnasiale, hvilket derfor også bør gøre sig gældende i dette tilfælde vedrørende private gymnasier. Konsekvensen er, at den samlede elevfordelingsmodel vil få ringere vilkår for at opfylde målene om en mere balanceret elevsammensætning og et fortsat geografisk bredt udbud af gymnasiale uddannelser, hvis der er mulighed for, at elever kan omgå modellen på den ene eller den anden måde.

Danske Gymnasier bemærker, at forslaget om tilskudsloft på private gymnasier i kommuner, der forventeligt vil blive placeret i fordelingszoner, når den samlede elevfordelingsmodel bliver implementeret, undtager private gymnasier, der er Team Danmark Uddannelsespartnere. Danske Gymnasier ønsker ikke, at den nye elevfordelingsmodel skal medføre et stigende antal ansøgninger til private gymnasier, da dette vil modvirke hensigten med en mere balanceret elevsammensætning.

Afsluttende bemærkninger

Afslutningsvis ønsker Danske Gymnasier på det kraftigste at understrege nødvendigheden af, at forligskredsen hurtigst muligt træffer beslutning om de objektive kriterier, der skal identificere de 6-9

gymnasier, der skal have et midlertidigt stop for optagelse af elever i skoleåret 2022/23. Jf. optagelsesbekendtgørelsens § 29 er processen for fastsættelse af kapacitet for skoleåret 2022/23 allerede i gang, og derfor er det ekstremt uhensigtsmæssigt, at gymnasierne og regionerne endnu ikke ved, hvilke gymnasier der ikke skal optage elever næste år. Det har både betydning for de pågældende gymnasier, men også for nabogymnasierne, der skal optage de ekstra elever. Det er en stor opgave i både Aarhus, Odense og København at fastsætte kapaciteter – og den opgave er kun blevet endnu større på det meget usikre grundlag, der foreligger på nuværende tidspunkt. Især i København, hvor der ikke er meget overkapacitet, kan det blive svært at få plads til de mange ekstra elever, som et midlertidigt stop for optag på et eller flere gymnasier kan medføre.

Derudover har det midlertidige stop for optag på 6-9 gymnasier også mærkbare konsekvenser for muligheden for at fastsætte lokale elevfordelingsregler. Jf. bekendtgørelse om frister og offentliggørelse ved fastsættelse af lokale elevfordelingsregler for skoleåret 2021/22, så skulle en bestyrelse anmode fordelingsudvalget om at fastsætte lokale elevfordelingsregler senest den 3. december 2020, og fordelingsudvalget skulle så træffe afgørelse senest den 4. januar 2021. Erfaringen viser dog, at de steder, der lykkes med at fastsætte lokale elevfordelingsregler, har igangsat processen langt tidligere.

Helt konkret er processen på nuværende tidspunkt sat i gang i Aarhus, og drøftelser vedrørende fastsættelse af lokale elevfordelingsregler for optaget til skoleåret 2022/23 var allerede dagsordensat på et møde i det forpligtende samarbejde den 13. september. Men i år er det et markant benspænd, at de 6-9 gymnasier endnu ikke er identificeret, idet en bestyrelse har meget svært ved at bede fordelingsudvalget om at udarbejde lokale elevfordelingsregler, så længe det er uvist, om gymnasiet bliver pålagt et midlertidigt stop for optag af elever næste skoleår. Tilsvarende er det uhyre svært for fordelingsudvalget at træffe beslutning om at fastsætte lokale elevfordelingsregler, da det er helt umuligt at forudsige effekten af sådanne regler, så længe beslutningen om de 6-9 gymnasier ikke er truffet.

På baggrund af ovenstående kan det altså ikke understreges tydeligt nok, hvor stor en betydning bestemmelsen om det midlertidige stop for optag på de 6-9 gymnasier har for både de pågældende gymnasier, for muligheden for fastsættelse af lokale elevfordelingsregler og for kapacitetsfastsættelsen på samtlige af gymnasierne i de større byer.

Med venlig hilsen

Birgitte Vedersø

Birgitte Vedersø
Formand

S. 7
14. september
2021